Direktoratet for **naturforvaltning**

DN Rapport 2002-2

Strategisk plan for innlandsfisk 2002-2006

Miljøsamarbeid

Naturområder og arealbruk

Dyr og planter

Friluftsliv

Strategisk plan for innlandsfisk 2002-2006

DN Rapport 2002-2

Utgiver:
Direktoratet for naturforvaltning
Dato: mai 2002

Antall sider:
21

Emneord:
Innlandsfisk
Tilrettelegging
Fritidsfiske
Forvaltning

Keywords:
Inland fishery
Organization
Angling
Management

Bestilling:
Direktoratet for naturforvaltning
7485 Trondheim
Telefon: 73 58 05 00
Telefaks: 73 58 05 01
http://www.dirnat.no/publikasjoner

TE: 949

Refereres som:
Direktoratet for naturforvaltning 2002. Strategisk plan for innlandsfisk 2002-2006. DN-rapport 2002-2.

Ekstrakt:

Strategisk plan for innlandsfisk 2002-2006 er utarbeidet av Samarbeidsrådet for innlandsfisk. Planen setter innlandsfisk på dagsorden som en positiv ressurs for samfunnet gjennom å tilrettelegge for lokal forvaltning, øke verdien av innlandsfisk i distriktene og tilrettelegge for et variert og attraktivt fisketilbud. Økt fokus på innlandsfisk vil føre til økt miljøengasjement og bedre vern av ressursgrunnlaget. Planens viktigste funksjon er å være en felles plattform for rettighetshaverne, brukerne og offentlig forvaltning i en periode med store omlegginger i forvaltningen av innlandsfisk.
De viktigste innsatsområdene i lokal forvaltning er samarbeid om lokal forvaltning av innlandsfisk, bedre næringsmessig utnyttelse av innlandsfisk, bedre fisketilbud til allmennheten og bedre bevaring av fiskens leveområder. Nasjonalt er de viktigste innsatsområdene felles kunnskapsgrunnlag for forvaltningen, driftsplanbasert forvaltning, fisketurisme som næringsvei, tilrettelegging i bynære områder, rekruttering til fritidsfiske og samordnet vassdragsforvaltning.

Abstract:

The Strategic Plan for inland fishing 2002-2006 has been prepared by Samarbeidsrådet for innlandsfisk. Samarbeidsrådet for innlandsfisk is an advisor for the authorities on inland fishing. The council consists of land owners, anglers, and representatives for the management authorities. The purpose of the council is to advice The Directorate for Nature Management in matters of management, information, and also actively contribute to solve tasks promoting the management of inland fishing. The Strategic Plan for inland fishing 2002-2006 focuses on making inland fishing a recognized resource, playing an important role within the society. This will be achieved by organizing the local management, increasing the value of inland fishing in the districts, and by facilitating a varied and attractive offer of fishing. Increased focus on inland fishing may lead to further involvement in environmental issues, and thereby lead to a better protection of this resource. The most important function of the plan is to provide a common platform for the land owners, the anglers, and the management authorities, during a period with great changes for the management of inland fishing.

Forsidefoto: Børre Dervo

Forord

Strategisk plan for innlandsfisk 2002-2006 er utarbeidet av Samarbeidsrådet for innlandsfisk. Samarbeidsrådet er satt sammen av representanter fra rettighetshaverne, brukerne og offentlig forvaltning. Oppgavene til samarbeidsrådet omfatter å gi råd til DN om forvaltningstiltak, drive informasjon og delta aktivt i å løse arbeidsoppgaver som fremmer forvaltningen av innlandsfisk.

Bakgrunnen for utarbeidelsen av Strategisk plan for innlandsfisk 2002-2006 er et ønske fra den offentlige forvaltningen om å satse mer på forvaltningen av innlandsfisk. Innlandsfisk er en lite utnyttet ressurs som er viktig både i forbindelse med rekreasjon, næringsutvikling og for miljøengasjement. På 90-tallet har det vært en klar politisk målsetning å øke det lokale ansvaret for miljøforvaltningen samtidig som ressursene til forvaltning av innlandsfisk den offentlige forvaltningen har avtatt. I flere sammenhenger er det uttrykt behov for at den offentlige forvaltningen, rettighetshavene og brukerne utarbeider felles mål for den framtidige forvaltningen av innlandsfisk, og at rollefordelingen blant aktørene blir klarere. På bakgrunn av dette bad Direktoratet for naturforvaltning Samarbeidsrådet for innlandsfisk i 1999 om å utarbeide en strategisk plan for innlandsfisk. Det var et ønske om at planen ble ferdigstilt i løpet av 2001.

Planen er utarbeidet av Samarbeidsrådet for innlandsfisk. Sekretær for samarbeidsrådet, Jostein Skurdal, Norsk institutt for naturforskning, har utarbeidet forslaget til plan for samarbeidsrådet. Samarbeidsrådet ledes av Ingebrigt Stensaas (Direktoratet for naturforvaltning) og medlemmene er Øyvind Fjeldseth (Norges Jeger- og Fiskerforbund), Svein Knutsen (Norges Skogeierforbund), Stian Stensland (Norges Bondelag), Erik S. Winter (Norsk Bonde- og Småbrukerlag), Perly Berge (Norges Fjellstyresamband), Finn Audun Grøndahl (Norsk Innlandsfiskelag), Ivar Asbjørn Lervåg (Statskog), Ola Hegge (Fylkesmannen i Oppland), Anne Hagen (KS/Øyer kommune), Jan Henning L'Abée-Lund (Norges vassdrags- og energidirektorat) og Ann Jori Romundstad og Gunnbjørn Bremset (Direktoratet for naturforvaltning). Øystein Aas og Børre K. Dervo (Norsk institutt for naturforskning) har kommentert på utkast til plan.

Vår visjon for forvaltningen av innlandsfisk er

Forvaltningen av innlandsfisk foregår lokalt i samarbeid mellom rettighetshaverne, kommunen og brukerne. Sentral forvaltning ivaretar nasjonale og regionale fiskeinteresser i nært samarbeid med organisasjonene, og tilrettelegger, stimulerer og samordner lokal innsats gjennom faglig veiledning og økonomisk støtte. Fisketilbudet er variert og attraktivt, andelen barn og unge som fisker øker og distriktene får nye arbeidsplasser og mer inntekter fra sine fiskeressurser. Fiske er blitt bedre og mer tilgjengelig nær de store byene. Økt fiskeinteresse fører til økt krav om å ta vare på ressursene. Sammen med et styrket kunnskapsgrunnlag bidrar dette til å redusere skadelige inngrep og aktiviteter.

10.04.2002 Trondheim

Direktoratet for naturforvaltning, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Skogeierforbund, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Statskog, Fylkesmannen, Kommunenes Sentralforbund, Norges Fjellstyresamband, Norsk Innlandsfiskelag og Norges vassdrags- og energidirektorat
(med logo)

Innhold

Forord 1

Vår visjon for forvaltningen av innlandsfisk er ..2

Innhold 3

1 Bakgrunn 4

2 Våre mål 6

3 Dagens situasjon 7
3.1 Innlandsfiskeressursen 7
3.2 Forvaltning 8
3.3 Høsting 9
3.4 Fiskedeltagelse 11
3.5 Trusler mot fiskeressursen 11
3.6 Forskning og overvåkning 12
3.7 Finansiering av tiltak 12

4 Et samfunn i endring 13
4.1 Fra sentral til lokal forvaltning 13
4.2 Økte krav til inntekter fra utmarka 13
4.3 Byboere og ungdom fisker mindre 13
4.4 Fra kvantum til opplevelse 14
4.5 Driftsplaner med nye oppgaver 14
4.6 Menneskelig aktivitet truer mangfold og fiskeproduksjon 14
4.7 Reduserte bevilgninger til tiltak og forskning 14
4.8 Nye verktøy bringer kunnskapen ut til brukerne 14
5 Aktører 15
5.1 Rettighetshaverne 15
5.2 Brukerne 15
5.3 Kommunene 15
5.4 Statlige myndigheter 15

6 Våre utfordringer 16

7 Innsatsområdene i loka forvaltning 17

8 Våre oppgaver i de nasjonale dugnaden 19

9 Finansering av innsatsen 21

1 Bakgrunn

Samarbeidsrådet for innlandsfisk ble oppnevnt av Direktoratet for naturforvaltning i 1996, og er et kontaktorgan mellom offentlige forvaltning av innlandsfisk og frivillige og private organisasjoner. Oppgavene til samarbeidsrådet omfatter å gi råd til DN om forvaltningstiltak, drive informasjon, samt delta aktivt i å løse arbeidsoppgaver som fremmer forvaltningen av innlandsfisk. Rådet har følgende sammensetning; Direktoratet for naturforvaltning, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Skogeierforbund, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Statskog, Fylkesmannen, Kommunenes Sentralforbund, Norges Fjellstyresamband, Norsk Innlandsfiskelag og Norges vassdrags- og energidirektorat. Samarbeidsrådet er en videreføring av Rådgivende utvalg for innlandsfiskeprogrammet som ble oppnevnt i 1990.

Satsingen på innlandsfisk de siste 10 årene har dels skjedd i forbindelse med prosjektene Innlandsfiskeprogrammet (1991-95) og Lokal forvaltning av de utnyttbare vilt- og fiskeressursene (1996-99). I innlandsfiskeprogrammet ble det arbeidet for å styrke og effektivisere innlandsfiskeforvaltningen for å sikre et bedre vern og stimulere til en bedre utnyttelse av fiskeressursene. Innsatsen i programmet skjedde i nært samarbeid med rettighetshavernes og brukernes organisasjoner. Viktige tiltaksområder var samarbeid, lokal fiskeforvaltning, innlandsfisk som næring, vern av fiskeressursen og fritidsfiske (DN rapport 1997-1). I prosjektet "Lokal forvaltning av de utnyttbare vilt- og fiskeressursene", er det i regi av Skogeierforbundet og Bondelaget arbeidet med å utvikle en lokal, driftsplanbasert forvaltning av vilt- og fiskeressursene. Driftsplankonseptet bygger på at rettighetshaverne i samarbeid med andre og innenfor rammene av en bærekraftig ressursforvaltning skal utvikle varierte jakt- og fisketilbud og bidra til økt lokal verdiskapning basert på vilt- og fiskeressursene (Dervo og Østdahl 2000). Målet er at forvaltningen av innlandsfisk i hovedsak skal foregå lokalt (St.meld. 58 (1996-97): Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling).

I 1994 ble det utarbeidet en Forvaltningsplan for innlandsfisk (DN-rapport 1994-3) med oppgaver for både private og offentlig forvaltning innen områdene biologisk mangfold, fritidsfiske og lokal forvaltning. Planen er ikke fulgt opp gjennom et eget program, men flere av de foreslåtte tiltakene er gjennomført. Eksempler på dette omfatter organisasjonenes prosjekter med organisering, felles fiskekort, tilrettelegging, kultivering og driftsplanlegging, prosjekter rettet mot barn og ungdom, og myndighetenes arbeid med å iverksette lokal forvaltning av fiskeressursene.

Det har vært en klar politisk målsetning å øke det lokale ansvaret for miljøforvaltningen på 90-tallet ut fra prinsipper som nærhet til brukerne, ansvar for eget miljø, lokalt engasjement og økt miljøbevissthet. Utviklingen av den kommunale fiskeforvaltning de siste ti årene har vært preget av endringer i oppgavefordeling mellom statlig og lokal forvaltning, og omfattende omlegginger i prinsippene for kommunal forvaltning. Kommunen har fått en stadig mer formalisert rolle når det gjelder fiskeforvaltning, samtidig er det nasjonale ansvaret for innlandsfisk klart forankret hos miljømyndighetene. Statlig forvaltning ivaretar de nasjonale og regionale fiskeinteresser i samarbeid med organisasjonene, og tilrettelegger, stimulerer og samordner lokal innsats, og sikrer tilstrekkelig kompetanse i alle ledd.

Ressursene til forvaltning av innlandsfisk har avtatt i statlig miljøforvaltning, og bevilgningene til både sentrale organisasjoner og lokalt tiltaksarbeid er redusert. Bortfallet av fiskeravgiften for innlandsfisk fører til at det blir mindre midler til tiltak fra miljømyndighetene. Innlandsfisk er imidlertid et viktig tema i mange kommuner, og rettighetshavere og brukere har også et stort engasjement i forvaltningen av innlandsfisk. På statsgrunn er også innlandsfiskeforvaltning en omfattende oppgave.

Planen setter innlandsfisk på dagsorden som en positiv ressurs for samfunnet gjennom å tilrettelegge for lokal forvaltning, øke verdien av innlandsfisk i distriktene og tilrettelegge for et variert og attraktivt fisketilbud. Dette skal føre til miljøengasjement og bedre vern av ressursgrunnlaget. Planens viktigste funksjon er å være en felles plattform i en periode med store omlegginger i forvaltningen av innlands-

I de siste årene har den offentlige forvaltningen i samarbeid med Samarbeidsrådet for innlandsfiske bl. a samarbeidet om å utarbeide Forvaltningsplan for innlandsfisk, Innlandsfiskeprogrammet 1991-1995, Håndbok i tilrettelegging for fritidsfiske og bidratt ved utarbeiding av stortingsmeldinger.

fisk, og målrette både offentlig og privat forvaltning av innlandsfisk på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Innsatsen i planen samsvarer med myndighetenes signaler i sentrale dokumenter og stortingsmeldinger om biologisk mangfold, friluftsliv, vannressursforvaltning, lokal forvaltning og næringsutvikling (landbruksmeldingen og reiselivsmeldingen), arealforvaltning og oppgavefordeling.

2 Våre mål

Samarbeidsrådets hovedmål er å sikre naturlige bestander av innlandsfisk og deres leveområder, og øke samfunnsverdien av ressursen gjennom å etablere en samordnet innsats på innlandsfisk med felles mål, effektive tiltak og klare roller.

Delmålene omfatter å styrke lokal forvaltning og samarbeid, øke den næringsmessige utnyttelsen av innlandsfisk, bedre fisketilbudet til allmennheten, sikre fiskens leveområder bedre vern og bedre kunnskapsgrunnlaget for forvaltningen av innlandsfisk. Dette skal også bidra til å skape et positivt miljøengasjement.

Våre målgrupper er rettighetshaverne, brukerne og offentlige forvaltning av innlandsfisk.

I tillegg til stor verdi i form av fangst representerer innlandsfiske store opplevelser. (Foto: Heidi Hansen).

3 Dagens situasjon

3.1 Innlandsfiskeressursen

Innlandsfisk finnes over hele landet i tusenvis av elver og vann. For mange distriktskommuner representerer innlandsfisk inntekter og muligheter for næringsutvikling, og i mange tett befolkede områder er fisk et viktig rekreasjonstilbud for befolkningen. På grunn av lav økonomisk og praktisk inngangsterskel har innlandsfisk stor betydning for rekrutteringen av fritidsfiskere, også til fritidsfiske etter laks og sjøfisk. Sammen med fiske i sjøen representerer innlandsfisk den viktigste ressursen når det gjelder deltagelse og utbytte.

Fiskesamfunnet i norske innsjøer og vassdrag er generelt artsfattig. Mange områder er preget av menneskelig påvirkning både når det gjelder artssammensetning og tilstand. Overtallige, lite attraktive bestander karakteriserer en del områder. Til sammen finnes det 40 arter av innlandsfisk i Norge. De fleste artene har begrenset utbredelse og de mest artsrike lokalitetene finnes i lavereliggende områder på Østlandet. I tillegg er det relativt mange arter i Midt-Norge og i Finnmark. I tillegg til den naturlige utbredelseshistorien, reflekterer dagens utbredelse også en mangfoldig aktivitet for å spre fiskearter. I mer enn 1000 år har ørret blitt båret forbi vandringshinder. Fra ca 1850 ble det vanlig å sette ut yngel og etter hvert settefisk. Ørret har slik blitt spredd til nye områder og det er i dag få fisketomme lokaliteter. Andre arter som er spredd mye er ørekyte, røye, sik og abbor, og i mindre grad gjedde, gjørs, mort og ferskvannsulke. Nord-amerikanske arter som regnbueørret, bekkerøye, dvergmalle og kanadarøye er innført, men har begrenset utbredelse. De senere årene er det blitt innført kontinentale arter som sandkryper og regnlaue.

Den norske rødlisten omfatter ferskvannsfiskene asp, hornulke og hvitfinnet steinulke. Artene har en naturlig, begrenset utbredelse, og er plassert i kategorien sjelden. Imidlertid forekommer det truede undergrupper som ferskvannsstasjonær laks,

Rundt om i landet finnes det et mangfold av elver og vann med fisk. (Foto: Børre Dervo)

Innsjø i Nord-Trøndelag

Femunden

Gudbrandsdalslågen

Fjellbekk i Troms

Ørret, røye, sik og abbor er noen av landets viktigste fiskearter.

Ørret. (Foto: Roger Bjerkan)

Røye. (Foto: Børre Dervo)

Sik. (Foto: Børre Dervo)

Abbor. (Foto: Børre Dervo)

Mange av de kjente storørretstammene er truet .
(Foto: Børre Dervo)

mange storørretstammer og svalbardrøya. For storørret er det utarbeidet et forslag til forvaltningsplan. Ferskvannskreps forvaltes som innlandsfisk og er en hensynskrevende rødlisteart. Det er utarbeidet et forslag til forvaltningsplan også for denne arten.

3.2 Forvaltning

Forvaltningen av innlandsfisk består av mange aktører, både offentlige og private, med ulike oppgaver, roller og ansvar, og har røtter helt tilbake til 1855. Tidligere sorterte innlandsfisk under Landbruksdepartementet med et sterkt bruks- og nytteperspektiv. I 1972 ble ansvaret for innlandsfisk overført til Miljøverndepartementet med økt vekt på allmennhetens fiskemuligheter, bærekraftig høsting og bevaring av ressurs og mangfold. Fiske reguleres gjennom lov om laksefisk og innlandsfisk av 1992. Fjelloven regulerer i tillegg fiske på statsall-

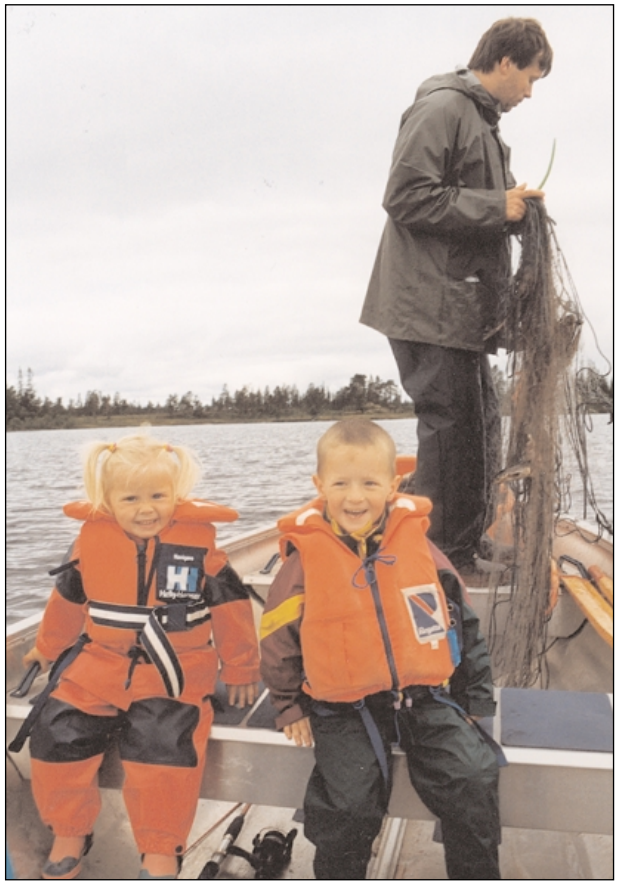
menning og allmenningsloven i bygdeallmenninger. Offentlige forskrifter og private fiskeregler er utviklet over mange år, og er utformet med bakgrunn i rådende kunnskap, tradisjoner når det gjelder fiske og forvaltning, og ønsker fra rettighetshaver, bruker og offentlig forvaltning. Oppsyn utføres av offentlige myndigheter, rettighetshavere og brukere.

Flere sektormyndigheter og forvaltningsnivåer er involvert i beslutninger og tiltak som påvirker innlandsfisk. Vassdragsmyndighetene har overordnet ansvar for forvaltningen av vassdragene og landbruksmyndighetene har ansvaret for fiskesykdommer. Regionalt er det fylkesmannens miljøvernavdeling som har hovedansvaret sammen med regionkontorene i NVE og fylkesveterinæren.

Forvaltningen av innlandsfisk skjer nå for en stor del i et lokalt samarbeid mellom kommunen, rettighetshaverne og brukerne. I 1996 ble det delegert omfattende forvaltningsoppgaver for innlandsfisk til kommunene og ytterligere myndighet blir overført i 2002. Kommunene har ansvaret for å innpasse hensynet til fiskeinteressene i den kommunale oversiktsplanleggingen, arbeide for felles organisering, legge til rette for driftsplanlegging, sikre et best mulig fisketilbud for allmennheten og påse hensiktsmessige tiltak for vern og utvikling av fiskebestandene. I tillegg var det en rekke spesifikke fiskeoppgaver som ble delegert som for eksempel tiltak i akutte krisesituasjoner, gjenoppretting av friløpet, dispensasjon fra fiskeravgiften, merking av fisketrapper og fiskerenner, og å ivareta inndratt fisk. Det er imidlertid stor variasjon i innsats mellom kommunene. Mange kommuner kjennetegnes ved at det er en stor innsats og et godt lokalt samarbeid, mens andre ikke prioriterer innlandsfisk. Fiskeretten tilhører rettighetshaverne som i hovedsak er grunneierne, og den private forvaltningen av innlandsfisk er omfattende. Rettighetshaverne består av private grunneiere, Statskog, bygdeallmenninger, statsallmenninger og kommunal grunn. På om lag halvparten av privat grunn er rettighetshaverne organisert i ulike former for utmarkslag. Driftsplaner er en del av lokal fiskeforvaltning og er en flerårig plan med målsettinger og retningslinjer for forvaltningen av en eller flere fiskearter innenfor et avgrenset område. Planen omfatter biologiske, næringsmessige og rekreasjonsmessige tiltak. Brukerne er en stor ressurs i forvaltningen og utfører en stor ideell innsats når det gjelder kultivering, opplæring og rekruttering, i tillegg til å fremme fiskernes interesser.

3.3 Høsting

Høstingen av innlandsfisk skjer i hovedsak ved sportsfiske, husbehovsfiske med bl.a. oter og garn, og noe yrkesfiske med garn og ruser. Utnyttelsen er knyttet til noen få arter. De viktigste er ørret, røye, harr, sik, abbor, gjedde og noen karpefisker. Husbehovsfiske og yrkesfiske er fortsatt viktig i mange områder, selv om det har avtatt samtidig med at sportsfiske har økt i omfang. Det foreligger ikke statistikk som viser hvor mye som blir høstet totalt, og de beregninger som er utført bygger på ulike forutsetninger og har stor usikkerhet. Et anslag over total fangst er beregnet til flere tusen tonn. Når det gjelder yrkesfiske, har Norsk Innlandsfiskelag sine registreringer vist at omfanget er beskjedent. I 2000 var total fangst på om lag 133 tonn, med sik, ørret, ål, gjedde og røye som de viktigste fiskeartene. Forsøk med storruse de siste årene har gitt lovende resultater. Miljøgifter utgjør et problem i visse områder, og det er særlig stor rovfisk som er utsatt.

Husbehovfiske er fortsatt viktig for mange. I de siste årene har dette fisket avtatt samtidig som at sportsfiske har økt i omfang. (Foto: Heidi Hansen).

Fiske har de siste 100 år blitt en viktig fritidsaktivitet (Foto: Roger Bjerkan).

Ved å ta i bruk storruser og annen redskap har yrkesfisket blitt mer effektivt (Foto: Jon Løyland og Børre Dervo).

3.4 Fiskedeltagelse

Deltakelsen i innlandsfisket har vært relativ stabil de senere årene, og omkring 1/3 av den voksne befolkningen oppgir at de fisker innlandsfisk hvert år. Det er imidlertid store geografiske og demografiske forskjeller i fiskedeltagelse og fiskevaner. Adgangen til fiske er generelt god, men det er i en del områder dårlig organisering og praksisen med tålt fiske skaper stor usikkerhet. Det er i de siste årene lagt ned en betydelig innsats for å bedre adgangen ved organisering av flere og større fiskekortområder og tilretteleggingstiltak, og innføring av bestemmelsene om barns rett til gratis fiske etter innlandsfisk. Tidsmangel og andre sosiale hindringer er de viktigste årsakene til at folk ikke fisker mer, eller så mye som de ønsker. Kostnader ble i en landsomfattende undersøkelse i 1994 vurdert som en viktig hindring av bare 10% av de som var interessert i å fiske. Årsakene til regionale forskjeller er bl.a. ulikheter i tilgjengelige ressurser, som betinger forskjeller i fiskevaner i landet, både når det gjelder omfang av fiske og utbredelse av ulike typer fiske.

Fritidsfiske er svekket i deler av befolkningen på grunn av endringer i bosetting og familiestruktur og stor konkurranse om barn og ungdom fra ulike fritidstilbud. Sportsfisket har blitt mer spesialisert og fangsten har blitt mindre viktig, mens opplevelsene har fått økt betydning. Innlandsfiske er lett tilgjengelig for allmennheten de fleste steder i landet og prisene for fiskekort er lave. Sportsfiske i elvene etter ørret og harr er populært sammen med ulike former for båtfiske etter ørret, røye, gjedde, abbor og gjørs. På statsgrunn har alle som i det siste året har vært og fortsatt er bosatt i Norge rett til å fiske med stang. Barn under 16 år har rett til gratis fiske etter innlandsfisk i perioden 1. januar til 20. august. På statsgrunn gjelder denne ordningen hele året.

Fiske- alder ingen hindring! (Foto: Tore Wuttudal)

3.5 Trusler mot fiskeressursen

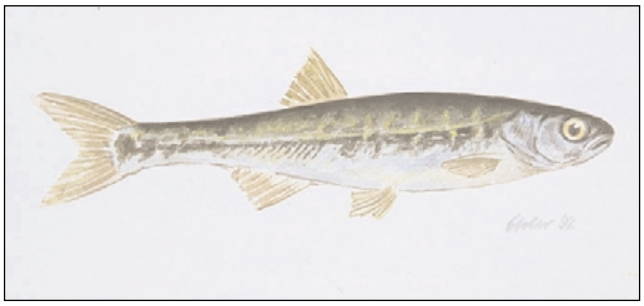
Fiskeressursene utsettes for en rekke skadelige påvirkninger og inngrep (forsuring, vassdragsreguleringer, andre inngrep, spredning av arter) som reduserer mangfoldet og produksjonen. Forsuring er fortsatt et stort problem i Sør-Norge, og det kalkes årlig for store beløp for å opprettholde truede bestander. Det er få nye vassdragsreguleringer for tiden, mens aktiviteten rundt inngrep i vassdragene, for eksempel grusuttak og flomforbygging er betydelige.

Fisk og andre ferskvannsorganismer har blitt spredd til nye områder dels på grunn av uaktsomhet ved bruk av fisk som agn og ved utsettinger, og dels ved at det er et ønske om å øke artens utbredelsen eller å bedre forholdene for fiskeinteressene. Det er et økende problem at utlendinger tar med seg agnfisk når de fisker i Norge. De negative effektene av introduksjoner av ferskvannsorganismer er dokumentert i flere tilfeller, slik som med erfaringene med ørekyt, mort, sørv, gjedde, sik og røye, og med krepsdyret pungreke.

Det finnes mange trusler mot fiskeressursen. Dette gjelder blant annet kanalisering av elveløp, vassdragsregulering, veibygging og spredning av arter som blant annet ørekyt. (Foto: Børre Dervo).

3.6 Forskning og overvåkning

Det har vært en sterk reduksjon i forsknings- og overvåkningsmidler til innlandsfisk, og midlene er i hovedsak knyttet til forsuring og kalking. Forskningsmidlene fra miljøforvaltningen har gått til et fåtall prosjekter knyttet til overtallige bestander, storørret, ferskvannskreps og spredning av ørekyt. Selv om forskningsprogram som ”Utmarksprogrammet” og det nystartede ”Landskap i endring” har støttet forskning på innlandsfisk gjelder dette kun et fåtall prosjekter.

3.7 Finansiering av tiltak

Innsatsen på innlandsfisk har bygget på flere finansieringskilder og generelt har midlene de siste årene avtatt. Fiskekortinntektene til rettighetshaverne er anslagsvis flere titalls millioner kroner årlig, og danner grunnlaget for tiltak, administrasjon og utbytte. I tillegg utføres det en stor dugnadsinnsats av rettighetshavere og fiskeforeninger blant annet til kultivering, tilrettelegging, oppsyn og ungdomsarbeid. Fiskefondsmidlene og friluftslivsmidler har bidratt til å organisere fiskeområder, utvikle driftsplaner, gjennomføre undersøkelser, kultiveringstiltak og tilretteleggingstiltak. Fiskeravgiften for innlandsfisk opphørte fra 1. januar 2002. Aktuelle, eksisterende tilskuddsordninger skal gå til bestemte formål slik som tilskudd til bønder fra Statens nærings- og distriktsbank, kommunale tilskudd til lokalt arbeid, Interreg-midler til samarbeid med Sverige, tilskudd fra DN til kalking, tilskudd fra NVE til habitattiltak, midler fra regulanter i regulerte vassdrag og tilskudd fra Grunneierfondet til tiltak på statsallmenning.

Samfunnet endrer seg stadig. Det er derfor nødvendig å identifisere viktige endringsprosesser for å kunne utforme en best mulig plan for innsatsen innenfor forvaltningen av innlandsfisk. Endringene i samfunnet er store, komplekse og skjer på mange plan. Noen relevante utviklingstrekk i forhold til innlandsfisk er utviklingen innen informasjonsteknologi, feriemønster, fritidsaktiviteter, arealbruk, familiestruktur og bosetting, og det flerkulturelle samfunnet. Befolkningen blir stadig mer mobil og ønsker god tilgjengelighet, tilrettelegging og informasjon. Fiske er en viktig aktivitet i helger og ferier, og det er økt interesse for aktivitetsferier, opplevelser og individuelle reiser.

4 Et samfunn i endring

4.1 Fra sentral til lokal forvaltning

Innlandsfiskeforvaltningen er preget av endringer i organisering, målsetting og økonomiske rammer. Endringene påvirker mulighetene til å utvikle og utnytte de rike fiskeressursene landet vårt har. I løpet av få år er en stor del av den offentlige forvaltningen av innlandsfisk i henhold til lovverk overført til kommunene, og forvaltningen skjer nå for en stor del i et lokalt samarbeid mellom kommunen, rettighetshaverne og brukerne. Oppgaver, roller og ansvar identifiseres og fordeles mellom de ulike forvaltningsnivå og aktører. EUs vanndirektiv legger samtidig opp til en mer helhetlig nedbørsfeltforvaltning. Dette kan kreve omstillinger i vassdragsforvaltningen for å oppfylle kravene om at vassdragene forvaltes som en enhet med felles målsettinger.

4.2 Økte krav til inntekter fra utmarka

Landbruks- og distriktspolitikken peker på utmarka som en viktig næringsarena, og reiselivsnæringen har pekt ut fisketurisme som et satsningsområde. Rettighetshaverne og distriktene opplever økte krav til inntekter fra utmarka. Både fisketurisme og yrkesfiske i ferskvann bidrar til økt lokal verdiskapning og sysselsetting i distriktene. Potensialet for økt næringsutvikling og lokal verdiskapning er størst innen fisketurisme. Dette krever gode lokale allianser for å utvikle og utnytte fiskeressursene koblet med gode driftsplaner.

4.3 Byboere og ungdom fisker mindre

Folk bosatt i nord og i utkantstrøk fisker mer enn folk bosatt i sør, i byområder og i hovedstadsområdet spesielt. Deltakelsen blant ungdom har avtatt, noe som gjelder både i by og land. Årsakene er sannsynligvis sammensatte og omfatter konkurranse fra andre fritidsaktiviteter, økt interesse for spennings- og opplevelsesrettede aktiviteter, koblet med endringer i samfunnsutviklingen, slik som økende urbanisering og endringer i familiestruktur. Andelen barn som vokser opp med eneforsørger og i byer, og med liten kontakt til fritidsfiske, øker.

Samfunnet er i endring og landbruket opplever at det stilles krav om økte inntekter fra utmarka. I de siste årene har Mange startet opp med fisketurisme. (Foto: Børre Dervo, Jostein Skurdal).

4.4 Fra kvantum til opplevelse

Det har skjedd store endringer i holdninger, bruksmåter og forvaltning som har betydning for både fritids- og næringsinteressene og media viser økende interesse for et mer moderne fiske. Fangsten har kommet litt i bakgrunnen, mens opplevelser, avkobling, utvikling av ferdigheter og en sterkere spesialisering i ulike former for sportsfiske har blitt mer fremtredene. Nye måter for å bruke naturen til rekreasjon utvikles og innen fritidsfiske oppleves en større utstyrsspesialisering med trolling, lettspinn, ulike typer fluefiske, mark og moderne meitefiske. Holdninger og praksiser fra andre vestlige land vinner innpass også i Norge f. eks. fang og slipp fiske, troféfiske og ulike former for fangstbegrensinger.

4.5 Driftsplaner med nye oppgaver

Miljø- og landbruksmyndighetene og rettighets- og frivillige organisasjoner samarbeider for å utvikle en lokal forvaltning bygget på driftsplaner. Driftsplanene skal omfatte biologisk forvaltning, rekreasjon og næring. Rettighetshavernes driftsplaner og godt organiserte driftsenheter skal være grunnlaget for en planmessig forvaltning og næringsmessig utnyttelse av fiskeressursene. Målet er at forvaltningen innen 2006 skal bygge på driftsplaner der dette er naturlig. Det er de senere årene arbeidet aktivt for å organisere fiskekortområder både som enkeltstående rettighetshaverlag og gjennom overbygninger som samarbeider om fiskeforvaltning.

4.6 Menneskelig aktivitet truer mangfold og fiskeproduksjon

Mange vassdrag utsettes for menneskelig påvirkning i form av ulike typer fysiske inngrep, forurensing, spredning av fiskearter og ferskvannsorganismer som endrer levekår og produksjon av innlandsfisk.

4.7 Reduserte bevilgninger til tiltak og forskning

Statlige bevilgninger til innlandsfiskeformål, både når det gjelder tiltak og forskning, har avtatt de siste årene, og de politiske signaler tilsier ikke noen stor endringer de nærmeste årene.

4.8 Nye verktøy bringer kunnskapen ut til brukerne

Ny teknologi har forenklet tilgangen på informasjon og det er mulig å informere bedre om fiskemulighetene. Utviklingen av internett vil medføre uante muligheter til å formidle kunnskap i form av oppslagsverk, databaser og kurs til lokale aktører i offentlig sektor, rettighetshavere og organisasjoner. Behovet for kunnskapsformidling og ny kunnskap øker med omleggingen til en lokal forvaltning og endringene i utnyttelsen av fiskeressursen.

Tidligere var fangsten den viktigste grunn til fiske. Nå er opplevelsen blitt vel så viktig for mange. (Foto: Roger Bjerkan).

5 Aktører

Innlandsfiskeforvaltningen består av mange aktører, både private og offentlige, og de viktigste er:

5.1 Rettighetshaverne

Rettighetshaverne omfatter private grunneiere, Statskog, bygdeallmenning, statsallmenning og kommunal grunn. Eiendommene er i varierende grad organisert i forskjellige typer av lag. Rettighetshaverne er med i ulike landsdekkende organisasjoner. Norges Skogeierforbund har 50.000 skogeiere i 412 lokale skogeierlag og 8 distriktsvise skogeierforeninger som medlemmer. Medlemmene forvalter 45 % av det privateide utmarksareal i Norge. Norges Bondelag har 66.000 medlemmer organisert i 748 lokallag og 18 fylkeslag. Norsk Bonde- og Småbrukarlag har 14.000 medlemmer fordelt på 350 lokallag. Norges Fjellstyresamband er medlemsorganisasjonen for fjellstyrene i Sør- og Midt-Norge. Fjellstyrene har forvaltningsansvaret i statsallmenningene som utgjør 27 millioner dekar. Statskog er landets største grunneier med et areal på 110 millioner dekar, ca. 1/3 av Norges areal, inkludert statsallmenningene. Grunneierfunksjonen er organisert i 6 distrikt, og er representert ved ca. 30 lokalkontorer spredt over hele landet.

5.2 Brukerne

Brukerne er sportsfiskere, husbehovsfiskere og yrkesfiskere. Norges Jeger og Fiskerforbund er en interesseorganisasjonen med nesten 97.000 medlemmer i 576 lokalforeninger. Norsk Innlandsfiskelag ble stiftet i 1993 for å fremme næringsrettet utnytting av innlandsfisk, og medlemmene er yrkesfiskere, fiskemottak, grunneierlag og kommuner.

Lokale aktører er viktige i forbindelse med tilrettelegging. Det er behov for informasjon om stedets fisketilbud, og enkelte steder er det behov for å styrke fiskebestandene ved utsetting av fisk. (Foto: Børre Dervo).

5.3 Kommunene

Kommunene er en del av den offentlige fiskeforvaltningen med omfattende oppgaver. Kommunenes Sentralforbund er kommunenes arbeidsgiver-, interesse- og medlemsorganisasjon. Samtlige norske kommuner og fylkeskommuner er medlemmer av KS.

5.4 Statlige myndigheter

Miljømyndighetene har hovedansvaret for fiskeforvaltningen i henhold til lov om laksefisk og innlandsfisk av 1992. Miljøverndepartementet og Direktoratet for naturforvaltning representerer det sentrale apparatet og et regionalt apparat med 18 miljøvernavdelinger hos fylkesmannen. Vassdragsmyndighetene har hovedansvaret for vassdragsforvaltning etter vannressursloven og vassdragsreguleringsloven, og består av et sentralt apparat med Olje- og Energidepartementet og Norges vassdrags- og energidirektorat og et regionalt apparat med fem regionkontorer. Landbruksmyndighetene og fylkesveterinæren forvalter fiskesykdomsloven og tilskuddsordninger knyttet til næringsutvikling for landbruket.

6 Våre utfordringer

I løpet av få år har myndighet og oppgaver innen forvaltningen av innlandsfisk blitt overført til lokalt nivå. Dette stiller store krav til samordning og oppgavefordeling i de ulike ledd i offentlig forvaltning og hos organisasjonene for å utløse de ressurser de store omstillingene har lagt grunnlag for. Det er en utfordring for de sentrale myndigheter og organisasjoner å legge til rette for den lokale innsatsen. Lokalt, i den enkelte kommune må det etableres et funksjonelt samarbeid og et profesjonelt apparat til å ivareta praktiske oppgaver og planlegging. Den praktiske forvaltningen må bygge på driftsplaner der dette er hensiktsmessig.

Innlandsfisk har et urealisert rekreasjons- og inntektspotensiale gjennom fisketurisme som en del av utnyttelsen av utmarksressursene og reiselivsnæringen. Yrkesfiske har også et potensiale for økt avkastning gjennom å utvikle fangstmetoder og skaffe markedsadgang som gir økt lønnsomhet.

Rekrutteringen til fritidsfiske har blitt svekket, og det særlig i bynære områder. Innlandsfisk representerer et betydelig potensiale for ytterligere bruk. Gjennom utvikling av gode fiskemuligheter og tilgang for befolkningen vil samfunnsnytten av innlandsfisk øke. Det er en særlig utfordring å utvikle et attraktivt fiske i nærområdet til de store byene.

Innlandsfisk påvirkes negativt av en del menneskelig aktivitet. Dette fører til at produksjon og mangfold reduseres. Utfordringen er å skape engasjement og interesse for å ta vare på fiskeressursene lokalt, og legge til rette for å redusere omfanget av skadelig aktivitet. Det er også et betydelig potensiale for å avbøte tidligere inngrep, men fortsatt mangler kunnskap og ressurser.

Omorganiseringen av forvaltningen stiller store krav til en samordnet og profesjonell innsats blant de mange tusen lokale aktører. Utviklingen i samfunnet kombinert med endret bruk av innlandsfisk stiller krav til utvikling av ny kunnskap som grunnlag for forvaltningen. Ny informasjonsteknologi gjør det enklere å nå alle målgruppene, men utfordringen er å samordne og tilrettelegge for informasjonsoverføring og kompetanseoppbygging med nettbaserte tjenester.

Behovet for oppdatert kunnskap og forskning er stort. Fiske etter innlandsfisk er omfattende og det er et stort potensiale for økt rekreasjonsmessig og kommersiell utnyttelse. Overgangen til lokal forvaltning stiller nye krav til kunnskap, og til lokale registreringer og kartlegging i forhold til de lokale beslutningsprosesser.

For å sikre rekruttering av de unge er det viktig med opplæring. Enkelte steder arrangeres det fiskeskoler og familiefiskedager i regi av Norges Jeger- og Fiskerforbund. (Foto: Børre Dervo).

7 Innsatsområdene i lokal forvaltning

Den lokale forvaltningsarenaen består av kommunen, rettighetshaverne og brukerne. Kommunenes hovedrolle er å utøve myndighet i henhold til lovverk, være forvalter der den er grunneier, være et lokalpolitisk styringsorgan, iverksette statlig og kommunal politikk og produsere tjenester for innbyggerne. Hovedoppgavene er å formidle nasjonale og lokale miljømål, bidra til samordning av interesser, legge til rette for og stimulere private aktører til å ta ansvar, og sette generelle rammer og mål som utgangspunkt for privat forvaltning. Rettighetshavernes hovedrolle er den praktiske fiskeforvaltningen med driftsplaner som det viktigste arbeidsredskap. Hovedoppgavene omfatter bevaring, bestandsforbedring og høsting, utvikling av fiske som næring og et godt og variert fisketilbud til befolkningen. Brukernes organisasjoner representerer fiskernes talerør mot offentlig og privat forvaltning. Hovedoppgavene omfatter å gi innspill i driftsplaner for å fremme fiskernes interesser, styrke rekrutteringen og stimulere til aktiviteter blant barn og unge, og arbeide med opplæring. Ofte vil også brukerorganisasjonene løse en rekke praktiske oppga-

Utlegging av stein i elva gir økt strømføring og bedre gytemuligheter for fisk. (Foto: Børre Dervo).

Rettighetshavernes hovedoppgaver innen fiskeforvaltning omfatter bevaring, bestandsforbedring og høsting, utvikling av fiske som næring og et godt og variert fisketilbud til befolkningen. (Foto: Børre Dervo og Jostein Skurdal).

ver i forvaltningen etter avtale med utmarkslag.
Vi foreslår fire innsatsområder for å styrke og effektivisere forvaltningen av innlandsfisk bygger på den nye forvaltningsstrukturen og oppgavefordelingen. Formålet er å utnytte potensialet i en mer effektiv og samordnet utnyttelse av personell og ressurser. Innsatsområdene i den lokale forvaltningen består både av pågående aktiviteter som må videreføres og nye tiltak:

Samarbeid om lokal forvaltning av innlandsfisk
Kommunene må i samarbeid med rettighetshavere og brukere ivareta fiskeinteresser i planlegging og saksbehandling. Innsatsen med å etablere lokale samarbeidsfora, og organisere utmarkslag og fiskeadministrasjoner må fortsette. For å nå målet med en lokal forvaltning i samarbeid mellom kommunen, rettighetshaverne og brukerne må den praktiske forvaltningen der det er formålstjenelig bygge på driftsplaner som definerer mål og tiltak.

Bedre næringsmessig utnyttelse av innlandsfisk
For å nå målet om å utnytte innlandsfisk bedre næringsmessig, må det skje en aktiv satsing på fisketurisme og yrkesfiske innen bærekraftige rammer etter de økonomisk viktigste artene. Lokal forvaltning må satse på konkrete utviklingstiltak og tilrettelegging for rettighetshavere, fisketurismeforetak og yrkesfiskere.

Bedre fisketilbud til allmennheten
For å nå målet om at fiske fortsatt skal være lett tilgjengelig med et rikt utbud av fiskemuligheter som dekker ulike brukergruppers behov må det skje en målrettet satsing lokalt og sentralt. Lokal forvaltning må sikre lett adgang og tilrettelegge fiske for allmennheten. Det er viktig at fiske blir organisert i områder hvor grunneierorganiseringen er dårlig. Fiskemulighetene i bynære områder bør prioriteres. Andre tiltak er opplærings- og stimuleringstiltak for barn og ungdom, informasjon om fiskemuligheter og tiltak for å utvikle attraktive fiskebestander med god tilgjengelighet.

Bedre bevaring av fiskens leveområder
For å nå målet om å ivareta innlandsfiskeinteressene gjennom plan- og saksbehandling, og redusere spredning av fiskearter og omfanget av skadelige inngrep er det behov for en samordnet innsats. Lokale myndigheter må registrere, overvåke, informere og ivareta fiskeinteressene i planer og saksbehandling. Andre viktige tiltak omfatter å registrere sårbare/truede arter og bestander, verdifulle fiskebestander og fiskeplasser, redusere inngrep og sikre leveområder gjennom plan- og saksbehandling, redusere spredning av fremmede fiskearter og stammer, og restaurere leveområder.

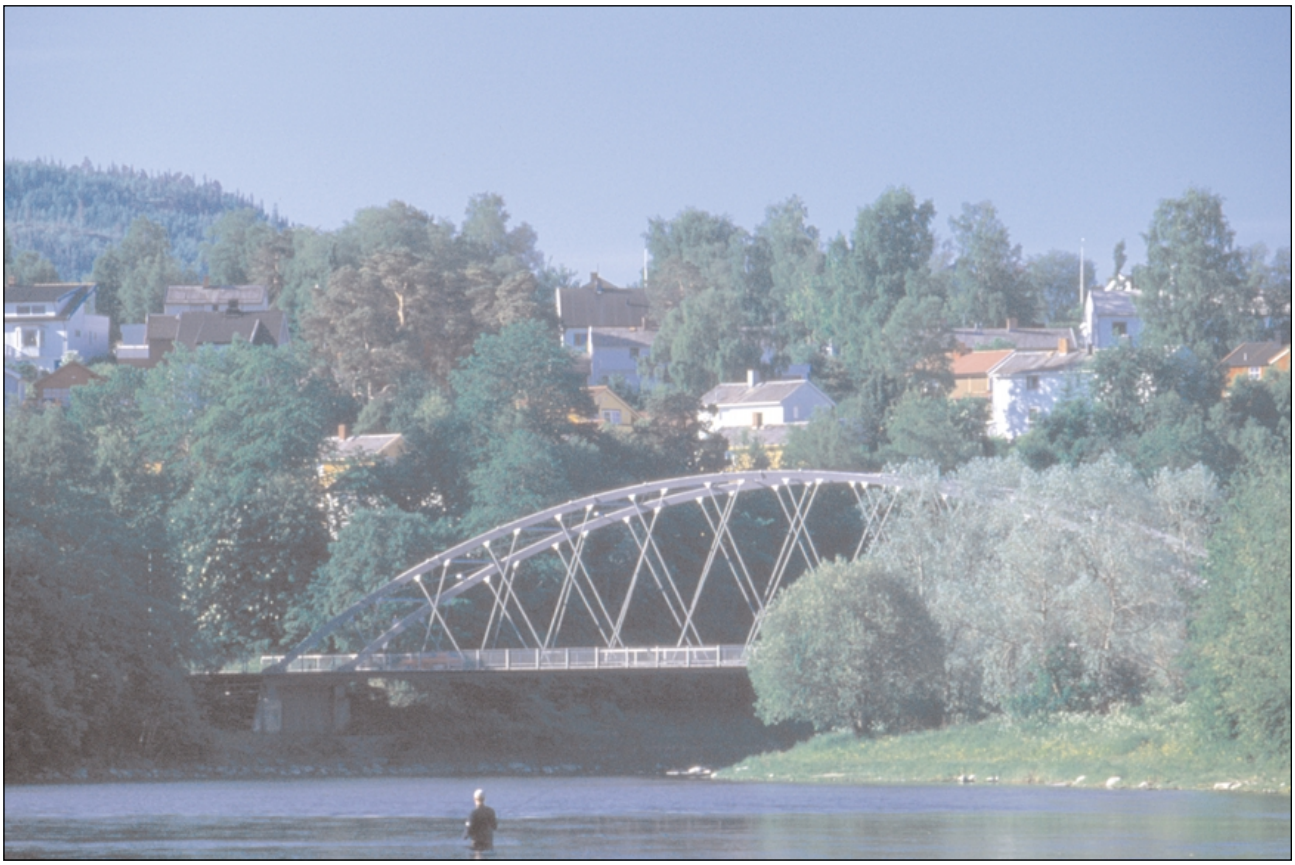
Fiske er en viktig fritidsaktivitet både vinter og sommer. (Foto: Dag H. Karsen).

8 Våre oppgaver i den nasjonale dugnaden

Samarbeidsrådet tar oppgaven med å gjennomføre de nasjonale samarbeidstiltakene og derigjennom tilrettelegge, stimulere og samordne den lokal innsatsen. Det praktiske arbeidet vil foregå lokalt i den enkelte kommune i et samarbeid mellom kommunen, rettighetshaverne, brukerne og andre interessenter. Vår nasjonale dugnad har som formål å høste gevinsten av etableringen av den kommunale forvaltningen av innlandsfisk og utnytte engasjementet og mulighetene som ligger i lokal driftsplanbasert forvaltning. Innsatsen vil også kunne realisere det potensialet innlandsfisk representerer når det gjelder rekreasjon og næringsutvikling, og ikke minst bidra til å sikre ressursen for framtidige generasjoner.

Innsatsen i den nasjonale dugnaden omfatter både pågående og nye aktiviteter:

Felles kunnskapsgrunnlag for forvaltningen
Forutsetningen for en lokal forvaltning er at alle aktører har tilgang på nødvendig informasjon og et felles kunnskapsgrunnlag. Dette vil vi oppnå gjennom å ta i bruk de mulighetene som ligger i internett. I prinsippet er det to tjenester som skal bli nettbasert. Det er for det første informasjon om fiskemuligheter og vannlokaliteter. Denne informasjonen vil både være nyttig som informasjon til det fiskende publikum og videre for saksbehandlere i offentlig forvaltning og aktørene i den private fiskeforvaltningen. Dette behovet dekkes delvis gjennom Direktoratet for

Fiske er både fin avslapning og rekreasjon og gir positive opplevelser. Mange bor i dag i tettbygde strøk, og gode fisketilbud i nærmiljøet fører til at flere får mulighet til å fiske. (Foto: Dag H. Karlsen).

naturforvaltning sin database Vanninfo med stedfestet informasjon om innlandsfisk og annen relevant vanninformasjon. Dette systemet er snart ferdig utviklet og kan settes i drift fra 2002. Systemet vil også ivareta muligheten for at lokal forvaltning kan legge inn data og benytte informasjonen i sin saksbehandling. I tillegg er det også tilgjengelig mye informasjon om fisk og fiske på nettet og flere tidsskrift er også tilgjengelig på nettet. Norges Jeger- og Fiskerforbund, Statskog og Fjellstyresambandet lanserer snart inatur.no med informasjon om friluftsliv, jakt og fiske. Den andre tjenesten har til formål å sikre at alle aktører i både offentlig og privat fiskeforvaltning skal ha tilgang til et felles kunnskapsgrunnlag. Dette kan oppnås gjennom å gjøre veiledningsmateriell, driftsplaner, fagrapporter og kursmateriell tilgjengelig på nettet. Det materialet som samarbeidsrådet og medlemmene har utviklet vil danne grunnlag for en slik nettinformasjon. Et alternativ er å utvikle en egen nettportal for dette formålet.

Driftsplanbasert forvaltning
Driftsplaner er det viktigste verktøyet i omleggingen til en lokal forvaltning. Norges Skogeierforbund og Norges Bondelag startet 1. januar 2001 det treårige prosjektet "Næringsutvikling og driftsplanlegging i utmark". Satsingen består av 17 prosjekter i alle landets fylker med unntak av Finnmark. Årlig innsats er på ca. 21 årsverk. Prosjektet skal realisere målsettingen om en driftsplanbasert forvaltning innen 2006. I tillegg skal jakt og fiske utvikles som en del av landbruksnæringen, rettighetshavernes kompetanse skal heves, og det skal etableres et godt samarbeid mellom en rekke offentlige- og private aktører på alle nivå.

Fisketurisme som næringsvei
Høsten 2000 ble den første konferansen om fisketurisme arrangert, og det var bred enighet om behovet for en samordnet innsats. I forbindelse med jordbruksoppgjøret har Landbruksdepartementet startet en utredning om utmarksbasert næringsutvikling som blir ferdig våren 2002. Statens Nærings- og Distriktsbank (SND) står ansvarlig for gjennomføring. Bondelaget og Skogeierforbundet deltar i arbeidsgruppen. Målet med arbeidet er blant annet å finne flaskehalser for utvikling av næring i utmark, og tiltak for å bøte på dette. Spesielt vil det bli sett nærmere på fremtidig disponering av Bygdeutviklingsmidler. For å utvikle fisketurisme som næring bør det etableres et eget program om fisketurisme.

Tilrettelegging i bynære områder
Direktoratet for naturforvaltning har midler til tilrettelegging for fritidsfiske, og det bør prioriteres en ekstra innsats for å tilrettelegge for fritidsfiske i nærområdet til de store byene (for eksempel Oslo, Drammen, Stavanger, Bergen, Trondheim, Bodø og Tromsø). Tiltak for å utvikle og tilrettelegge fisketilbudet nær befolkningssentra omfatter informasjon om fiskemuligheter, organisering av fiskekortområder, endre restriksjoner i forhold til drikkevannskilder, attraktive fiskebestander, utstyrsutleie og aktivitetstilbud mot spesielle grupper, og forutsetter samarbeid mellom kommunene, rettighetshaverne og brukerne.

Rekruttering til fritidsfiske
Norges Jeger- og Fiskerforbund har i flere år fått ca 1.5 millioner kroner årlig i tilskudd for å arbeide med rekruttering til fritidsfiske gjennom Fiskeklubben, fiskeskoler, Familiefiskedagen, skoletilbud og andre stimuleringstiltak for barn og ungdom. Rettighetshaverne har også engasjert seg i dette arbeidet. Fjellstyrene prioriterer rekruttering av barn og unge til fritidsfiske ved gratis fiskekort for ungdom t.o.m. 20 år i enkelte områder, familiefiskedager og tilbud til skoleklasser. Enkelte kommuner har også satset på dette arbeidet med tilbud til barn og ungdom.

Samordnet vassdragsforvaltning
Vassdragsforvaltningen omfatter flere departementer, og det er behov for å et utstrakt samarbeid. I forhold til forvaltning av innlandsfisk er samordnet forvaltning av fiskeressursen over lokale myndighetsgrenser, tilpassing av forvaltningen i forhold til kravene i EUs vanndirektiv, og forenkling og modernisering av forskrifter og reguleringer viktige tema. I tillegg er det viktig å tilrettelegge for at fiskeinteressene blir dokumentert og ivaretatt, samt å styrke tiltakene knyttet til vassdragsreguleringer (utsettinger, minstevannføring). Det er også behov for en samordnet innsats for å kartlegge inngrep og forestå avbøtende tiltak og restaurering av vassdrag. Statlige myndigheter har ansvar for å sikre regionale og nasjonale verdier i vassdragene.

Ny kunnskap nødvendig
Det har vært begrenset med midler til forskning på innlandsfisk de siste årene. Omleggingen i forvaltningen, endringen i fiskernes holdninger og preferanser, behovet for næringsmessig utnyttelse og behovet for kunnskap om effekter av menneskelige inngrep og avbøtende tiltak stiller imidlertid krav til en økt forskningsinnsats og god formidling. Det er viktig at dette blir prioritert i pågående forskningsprogram og gjennom midler fra miljø-, vann- og landbruksmyndighetene.

9 Finansering av innsatsen

Den nasjonale dugnaden og den lokale innsatsen forutsetter at nødvendige midler stilles til rådighet. Samarbeidsrådets aktivitet inkludert et sekretariat finansieres av Direktoratet for naturforvaltning og ved medlemmenes egeninnsats. Direktoratet for naturforvaltning vil bruke samarbeidsrådet aktivt når det gjelder fordeling av tiltaksmidler for fritidsfiske. Samarbeidsrådet skal bistå til å koordinere innsatsen fra ulike tilskuddsordninger. Fisketiltak finansieres ofte fra flere offentlige tilskuddsordninger og fond, samt egeninnsats (arbeid og/eller penger). Gjennom samordning mellom de viktigste bidragsytere til tiltak innen innlandsfisk vil gode prosjekter for samfinansiering kunne identifiseres. På denne måten vil de enkelte finansieringsordninger få mest mulig for sine ressurser.

Det er etablert flere tilskuddsordninger som kan bidra til å realisere målene. Statens nærings- og distriktsbank og Skogtiltaksfondet, samt enkelte kommunale tilskudd har midler til næringsformål og det finnes Interregmidler som del av samarbeidet med tilgrensende områder i Sverige, tilskudd til kalkingsformål, tilskudd til habitattiltak og tilskudd fra Grunneierfondet til tiltak på statsallmenning.

Lokalt gir fiskekortinntektene til rettighetshaverne anslagsvis flere titalls millioner kroner årlig, og dette danner grunnlaget for tiltak, administrasjon og utbytte. I tillegg utføres det en stor dugnadsinnsats av rettighetshavere og fiskeforeninger blant annet innen kultivering, tilrettelegging, oppsyn og ungdomsarbeid. Disse ressurssene danner grunnpilaren for innsatsen som samordnes og målrettes gjennom strategiplanen. Imidlertid er det behov for tilskuddsordninger som har til formål å stimulere den lokale innsatsen.

Gjennom innsatsen på innlandsfisk vil viktige målsettinger for samfunnet innen miljø-, friluftsliv-, vassdrags-, landbruks- og utmarksforvaltning, reiseliv og distrikts-, helse- og sosialpolitikk realiseres.

Oversikt over DN-rapporter

1996

1996-1: Status for verneområde der verneverdiane er trua 50,-
1996-2: Handlingsplan for forvaltning av gjess.....50,-
1996-3: Forvaltning av nasjonalparker.....50,-
1996-4: Plan for tiltak i verneområde 1997-2003 50,-
1996-5: Forslag til revidert handlingsplan for friluftsliv mot år 2000 .50,-
1996-6: Plan for tiltak i nasjonalparker 1997-2001.....50,-
1996-7: Barskog i Nord-Norge. Utkast til verneplan.....50,-

1997

1997-1: Innlandsfiskeprogrammet 1991-1995.....50,-
1997-2: Boreal regnskog i Midt-Norge. Registreringer.....50,-

1998

1998-1: Plan for overvåking av biologisk mangfold .....Utgått
1998-2: Conservation and Management Plan for the Svalbard population of the Barnade goose.....Utgått
1998-3: Barskog i Midt-Norge. Utkast til verneplan. Fase II 50,-

1999

1999-1: Miljømål for norsk oppdrettsnæring 1998-2000.....Utgått
1999-1b: Environmental objectives for Norwegian aquaculture.....50,-
1999-2: Norsk Fjordkatalog .....Utgått
1999-3: Nasjonal rødliste for truede arter 1998. Norwegian red list 50,-
1999-4: Barskog i Øst-Norge. Utkast til verneplan. Fase II 50,-

2000

Ingen utgitte rapporter i 2000

2001

Ingen utgitte rapporter i 2001

2002

2002-1: Naturens verdier og tjenester- en vurdering av norsk natur ved tusenårsskiftet. Pilotstudie 2000.....50,-
2002-1b: Norwegian Millenium Ecosystem Assessment. Pilot Study 2002. 50,-
2002-2 Strategisk plan for innlandsfisk 2002-2006 50,-

Utredning er utarbeidet av andre på oppdrag av DN eller i et samarbeid med DN. Innholdet har karakter av råd til DN.

Rapport er utarbeidet av DN, og gir uttrykk for direktoratets forslag eller standpunkter.

Notat er enklere oversikter, sammenstillinger, referater og lignende.

Håndbok gir veiledning og konkrete råd om forvaltning av naturen, som regel til bruk for lokale forvaltningsorganer

Temahefte gir en popularisert framstilling av et tema.

Mer info:
www.dirnat.no/publikasjoner

Direktoratet for naturforvaltning (DN) er det sentrale fagorganet for naturforvaltning i Norge. DN ble opprettet i 1985 og er underlagt Miljøverndepartementet.

Myndigheten til å forvalte naturressurser er gitt gjennom ulike lover og forskrifter. Utover lovbestemte oppgaver har direktoratet også ansvar for å identifisere, forebygge og løse miljøproblemer ved samarbeid, rådgivning og informasjon overfor andre myndigheter og grupper i befolkningen.

ISSN 0801-6119 ISBN 82-7072-446-7 TE 949 NOK 50,- Sideombrekking: Kari Sivertsen, Grafisk seksjon NINA•NIKU, Trykk: Skipnes

Direktoratet for
naturforvaltning

7485 Trondheim Telefon: 73 58 05 00 Telefaks: 73 58 05 01 www.dirnat.no